

- Ágnes - motyogja.... Itt a határ. Nézd, nézd - csap át megint üvöltésbe - ott van Ausztria - bámul rémült szemekkel a sötét éjszakába.

- Magyarok! - nyöszörög, mint egy sebzett vadállat. - Testvérek! Jaj! Meghal a menyasszonyom. Segítetek! Holnap megesküdnénk az első osztrák faluban.... - hajlik kedvese fölé, de az már nem hallja ezt. Ágnes már semmit nem hall. Arca rózsája egyre halványodik, kis fitos orra mintha nyúlna, szempillái sem rebegnek. Szája szöglete még egyszer megrándul, aztán...

- Emberek! - ugrik fel Szedres Gábor műszerész, aztán visszaroj a holttesthez. Csókolja, könnyeivel mossa a hidegülő arcot, aztán már csak hörögni tud, mint akinek szívébe kést döftek.... Iszonyú látvány! Egymásba kapaszkodunk, mert nem bírjuk a ráncszakadt iszonyatos terhet. Meg kell szakadni a szívnek! Vége! Nincs tovább! Nyirkos hideg, tapadó sötétség....

Valahonnan két dorongot szereznek, kévüket rá s a tetejére rakják a halottat....

- Hová viszitek! - kiáltanám, de szó nem jön ki a számom. Lábam is legyökerezett. De ők, mennek tovább. Viszik a halottat is. Támogatják a vőlegényt. Mennek! Cuppog a sár, s mintha értelmes lenne mind a cuppogás: ki innen! Ki erről a földről! El innen messzire a borzalmak földjéről ahol megtiporják az embert, ahol nyomor, kilátástalan a holnap. Ahol nincs is holnap! Mert itt már örök a nyálkás hideg sötétség....

- Nem! - üvöltöttem utánuk, de nem hallották. - Nem! - sírtam és rázuhantam a nyirkos földre. Belemarkoltam a málló rögökbe - hidd el kedves olvasó és számba vettem. Olyan íze volt, mint az árpaliszttal vegyített rozskenyérnek, amit gyerekkoromban sütött volt jó anyám. Nem igaz, hogy rossz ez a föld.... Hidd el drága magyar testvérem. Jaj! Hidd el! Ágnes meghalt, s már a holtteste sem a miénk, de vannak még élő magyar Ágnesek, Gábor vőlegények. Van a Pápai Textilgyárban is magyar, akad a győri autójavítóban is munkás. Mondjátok! Zúgjátok velem, hogy nem haltunk meg! Nem! Nem! Nem! Él a nép! Élni fog a magyar, és a miénk lesz ez a véráztatta drága föld, a kenyér-ízű föld, csak a miénk! Zúgjátok ezer halálon és tenger könnyeken át, hogy hallja a világ, hogy végre meghallja a világ....

Dávid József

(A riport megjelent 1956. november 17én
Győrött a "Hazánk" c. lapban)

*****

Erdélyben örménnyé váltam ?

Szeretem Erdélyt.

Közel tíz év után újból visszavágytam. Sokáig miért nem? Ottjártamkor mindig fáj a szívem. Fáj a sovány, nagyszemű gyermekekért, akiknek nem jutott elég csokoládé, rágó, sokszor olyan javak sem, amiből a mi gyermekeink akkoriban dúskálhattak. Fáj a szívem az erdélyi magyarokért, a székelyekért ott fenn a Hargitán.

Némán sírtak és sírtam velük én is.

Nem akartam azt a tengernyi fájdalmat újra átélni, de nem múlt el az emlék, hogy láttam őket.

Apósom gyergyószentmiklósi születésű, igazi székely és magyar volt. Erdély nálunk otthon mindig fájó téma volt.

Két éve vágytam látni a szép tájat, havasokat, vágytam találkozni múltunk emlékeivel és a hazai rögökkel. Már májusban útnak indultam, gyűjtöttem az utazási irodák programajánlatait. Igazán egyik sem tetszett, többet, mást akartam....

Szeret a jó Isten.

Baráti társaságban említettem: szeretném Erdélyt viszontlátni! - Miért nem jössz velünk? - kérdezte Bánya Cila. Mentem, rohantam! Ilyen program kell nekem!

Az érzéseimet szeretném elmondani, megosztani mindenkivel.

Reggeltől késő estig úton voltunk. Úton: a szó szoros értelmében úton, az országúton és úton viharos történelmünk évszázadaiban.

Amikor véletlenül hiányérzetem támadt: nem hallottam erről-arról, akkor a "kedves Gyuri bácsi", mintha kitalálta volna gondolatomat, másnap már "mesélt", kielégítve kíváncsiságomat.

Nem győztem jegyzetelni, szinte nem bírtam energiával, hogy befogadjam mindazt, amit láttam, hallottam és a lelkem mélyén éreztem mindig is, a jelenben és a múltban is. Erre vágytam!

Aradon a Vértanúk emlékműve. Jártam már itt többször. Énekeltem itt a Himnuszt, a Szózatot máskor is. Itt még minden természetes volt magyar szívemnek, amit tapasztaltam útitársaimnál. Az út további része kellemes meglepetést, csodálkozást, meghatódást és nagy megbecsülést váltott ki a szervezők és az útitársak iránt.

Örmények. Örmény gyökerek keresése. Örmény-magyar közös múlt. Örmény találkozók.

Hogyan van ez? Mit tudok én az örménymagyarokról?

Nem sokat. Most tudtam meg barátaimról is, hogy magyarörmények. Eddig csak azt tudtam, hogy Erdélyből származnak.

Tisztelem útitársaimat, ahogyan keresik, kutatják őseiket, gyökereiket, ahogyan ismerik múltjukat, közös múltunkat. Szeretem magyarságukat. Hiszem, hogy ha egy nemzetnek nincs múltja, akkor jövője sincs!

Még nagyon sok helyen énekeltek a Himnuszt, a Szózatot és még sok más dalt. Megrendültem álltam, könnyes szemmel énekeltem és ma sem tudok meghatódottság nélkül visszaemlékezni élményeimre. Emlékeztünk. Emlékeztünk a sok nemzetiségű magyar múltira. És nem csak az időseknél, hanem az ifjúságnál is tapasztaltam a magyar, a magyarörmény tudatot.

Köszönöm a szép emlékeket és érzéseket. Szeretnék a jövőben a magyarörmények érzéseivel, gondolkodásával azonosulni.

Egyed Edit

Bp. 1999. október 27.

*****

Kérjük olvasóinkat,

írják meg véleményüket, tapasztalataikat - akár a jelenleg égető, egyházi kérdésben, akár más, közösségünket érintő témákban.

Szeretnénk, ha az Erdélyi Örmény Gyökerek füzeteket Önök írják!

Kérjük, jelezzék, hogy a közléshez nevüket adják-e, vagy csak "név és cím a szerkesztőségben" megjelöléssel kívánják közölni mondandójukat.

*****

Szélhordta november

.. a szél, a vad novemberi szél... Verhaaren francia nyelven író, belga költő verse híres volt, ma már csak korosodó versolvasók emlékeznek rá. Ráadásul - Kosztolányi remek fordításán kívül, sokan Moissi osztrák-német színész előadásában, németül élvezték a szél szavainak szisszenését: Das Wind...(Moissi ezt szinte visítva-vinnyogva mondta s kiderül, hogy a német "Wind" sokkal hasítóbb, mint a simogatni is képes magyar "szél".) Persze, ahogyan nyelveket másként hallhatunk, úgy a novemberi szélre is, a versekre is, meg magukra a novemberekre is sokféleképpen emlékezhetünk.